

Företagets generationsskifte

Guide för överlåtaren

Börja i tid och förbered dig noggrant

Vid generationsskifte överförs företagets ägande inom familjen eller den närmsta släkten. Den väsentligaste skillnaden mellan ett företagsköp och ett generationsskifte är skattelättnaderna som kan uppnås på vissa villkor. Ett generationsskifte genomförs ofta till ett lägre pris, som gåva eller som en blandning av dessa.

Kartlägg hur det lönar sig att genomföra generationsskiftet i ditt företag. Generationsskiftet kräver noggrann planering, förberedelser och tillräckligt med tid.

Gör beräkningar och bedöm om det lönar sig för dig att sälja eller ge som gåva till din efterträdare eller genomföra ett köp av gåvokaraktär. Använd dig av sakkunnigas hjälp från olika branscher.

Be om hjälp med förberedelserna av generationsskiftet från t.ex. ditt lokala näringslivs- eller utvecklingsbolag. Ta med en rådgivare i god tid, redan i början av processen.

Den här guiden har uppdaterats inom projektet Sustaining Ostrobothnian Businesses som är ett samprojekt som genomförs av Vasaregionens Utveckling Ab VASEK, Jakobstadsregionens Utvecklingsbolag Concordia Ab, Kristinestads näringslivscentral samt Dynamo Närpes.

VASEK

VAA SANSEUDUN KEHITYS OY
VASAREGIONENS UTVECKLING AB
VAASA REGION DEVELOPMENT COMPANY

Jakobstadsregionens
Utvecklingsbolag
Concordia

KRISTINESTAD
KRISTINANKAUPUNKI

DYNAMO
Närpes

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling; Europa
investerar i landsbygdsområden

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Närings-, trafik- och miljöcentralen

“ I ett lyckat generationsskifte är det viktigt att hitta rätt efterträdare.

Diskutera öppet

Generationsskiftet kräver öppenhet, långsiktighet och tid. Känslor är starkt involverade i processen.

Den svåraste och mest tidskrävande delen kan vara att kartlägga vem som skall ta över företagsverksamheten och ägarandelarna. Diskutera öppet om möjliga alternativ med alla parter. Du tar väl alla familjemedlemmar i beaktande?

Avväg kandidaternas verkliga vilja och möjlighet att fortsätta som företagare. Är du övertygad om att hen eller de verkligen vill fortsätta bedriva företagsverksamheten?

Det kan kännas svårt att överlåta ett livsverk till en efterträdare. Förändringar i företagets ägande och ledarskap kan väcka olika känslor hos både dig och den närmsta kretsen men även bland personalen och kunderna. Överraskande många generationsskiften har misslyckats på grund av svårigheten att överlåta verksamheten, spända familjerelationer och störningar i företagsverksamheten som dessa orsakar. Det är bra att vara medveten om dessa utmaningar på förhand och kunna arbeta för att övervinna dem.

En av de största utmaningarna i generationsskiftet är känslorna relaterade till den. Det kan vara svårt att överlåta företaget och det egna livsverket till någon annan.

Planera generationsskiftet i god tid

Då en lämplig efterträdare har hittats kan man övergå till mer konkreta frågor i planeringen.

Det finns inget standardförfarande för genomförande av generationsskiften och processen kan räckta länge. För att bytet ska kunna ske kontrollerat till alla delar ska planeringen påbörjas i god tid, till och med flera år på förhand. Den långa tiden hjälper även kunder och andra intressentgrupper samt dig själv och din efterträdare att bättre förbereda er för generationsskiftet.

Diskutera med en sakkunnig och gör upp en plan om hur ni går tillväga.

Fundera också om du vill överlåta företaget helt eller delvis? Är det smart att överföra allt till efterträdaren på en gång eller stegvis under flera års tid? Generationsskiftet är en process som kräver långsiktighet och tid. Beskattningen, finansieringen och arvsfördelningen medför utmaningar i sig för generationsskiftet.

Generationsskiftet borde genomföras så att förberedelserna och genomförandet inte stör affärsverksamheten.

“ Vid planeringen av företagets generationsskifte ska man beakta alla arvingars ställning.

Beakta särskilt

- > känslorna och svårigheten att överlåta verksamheten
- > anpassningen
- > avvikande åsikter
- > överföring av kompetens
- > nätverk
- > beskattning, finansiering och arvsfördelning
- > egen pension och inkomst

Förbered dig noggrant

För att lyckas med ett generationsskifte krävs sakkunskap. Det finns tillgång till hjälp och stöd under förberedelserna och genomförandet.

Kartlägg skattemyndighetens definierade gängse värde för ditt företag. Med dess hjälp kan du bedöma hur stor skattebelastningen blir för dig och din efterträdare i generationsskiftet. Dessutom kan efterträdaren bedöma hur mycket extern finansiering som behövs.

Man kan genomföra ett generationsskifte på många sätt. Du kan sälja eller ge företaget som gåva helt eller delvist.

Köpet kan också vara av gåvokaraktär. Då betalar efterträdaren ett lägre pris än gängse värdet för ditt företag.

Med avseende på helheten lönar det sig att använda sakkunniga för att hitta det mest lämpliga förfarandet. Du kan till exempel be om hjälp från utvecklingsbolaget i din region, från Skatteförvaltningen, din revisor och sakkunniga inom juridik.

- > **Fundera över din egen roll i generationsskiftet.** Är du redo att lämna företagandet och den operativa verksamheten?
- > **Vad är smartast med tanke på dig själv och helheten?** Överlåta hela företaget eller bara en del eller delar av det? Sker överföringen stegvis under flera års tid eller allt på en gång?
- > **Lönar det sig att byta företagsform?** Generationsskifte är förmånligast och enklast att göra i ett aktiebolag.
- > **Har du diskuterat med sakkunniga** om vilka förberedelser som behövs och vilka beskattningsoptioner som finns?
- > **Planera kommunikationen om förändringen till personalen och kunderna.** Fäst särskild uppmärksamhet vid båda gruppernas nyckelpersoner.

“ Ditt företag är redo att överlåtas då dess verksamhet inte är beroende av dig.

Företaget i överlåtelseskick

Organisera allt så att ditt företag är redo att överlåtas. Fundera på helheten ur efterträdarens perspektiv. Stärk de sidor i ditt företag som efterträdaren har nytta av.

Avlägsna allt personligt ur företaget. Gör det till ett neutralt objekt som efterträdaren naturligt kan ta sig an.

Sätt pappren i ordning och tillstånden i skick. Se till att alla registeruppgifter är uppdaterade hos myndigheterna och kontrollera att företagets alla avtal, inklusive arbetsavtal, är dokumenterade.

Avlägsna all egendom som är onödig för verksamheten från företaget. Gå igenom lagret och ta bort alla artiklar som inte är i försäljningsskick.

Om du är enskild näringsidkare ska du i god tid kartlägga om det lönar sig att ändra företagsform eller vilka andra alternativ det finns för genomförandet av generationsskiftet.

Uppdatera avtal

Se till att alla dokument och villkor beträffande generationsskiftet är i skick.

Utöver köpebrevet eller gåvobrevet ska även bolagsordningen eller bolagsavtalet uppdateras.

Det lönar sig att ingå ett aktieägaravtal om företaget har flera aktieägare. Avtalet kan skräddarsys enligt företagets och ägarnas behov. Där tas på förhand ställning till sådana situationer där det i framtiden eventuellt kan uppstå konflikter mellan aktieägarna.

Om en del av köpesumman kvarstår som skuld upprättas ett skuldebrev. I det antecknas bland annat tidtabellen för återbetalningen av skulden, räntan, dröjsmålsräntan och eventuell säkerhet för skulden.

“ I samband med ett generationsskifte är det ofta bra att även uppdatera testamentet, intressebevakningsfullmakten och äktenskapsförordet.

Var noggrann med innehåll och villkor i dokumenten som hänför sig till generationsskiftet.

Avtala om ägarskiftets spelregler.

“ Ta hjälp av sakkunniga i beskattningsfrågor relaterade till generationsskiftet.

Kartlägg skattefrågorna i tid

Ett välplanerat generationsskifte kan ofta genomföras med rätt så rimliga skattepåföljder. Genom att börja i tid hinner du förbereda dig och kan uppnå betydande fördelar i beskattningen.

Du kan minska skattepåföljderna redan före det officiella ägarskiftet genom till exempel dividend eller emission, ändrad bolagsform eller bolagsavtal, delning av bolag och inlösen av aktier. Oftast är det skattemässigt mest förmånligt att ge företaget som gåva eller stegvis överföra företaget som förskott på arv under flera års tid.

Skattebestämmelserna för generationsskifte tillämpas långt på samma sätt

vare sig det är fråga om ett aktiebolag, kommanditbolag eller öppet bolag.

Generationsskiftets skattefrågor är specifika från fall till fall. Både överlåtaren och efterträdaren har möjlighet att få skattelättnader. På dessa inverkar bland annat parternas släktskap, företagens bransch och bolagsform, köpesumma och ägartiden. Ni kan få lättnader antingen delvis eller till fullt belopp.

Du kan på förhand kartlägga generationsskiftets skattepåföljder

Använd dig av en sakkunnig eller gör en avgiftsbelagd ansökan om förhandsavgörande till Skatteförvaltningen. Aktiebolag och andra samfund kan även be Skatteförvaltningen om avgiftsfri diskussion på förhand med avseende på skattepåföljder vid ägarskifte.

Överlåtarens skatter och eventuella skattelättnader

Det är vanligtvis överlåtaren av företaget som ska betala skatt på försäljningsvinsten. Du behöver dock inte betala skatt på försäljningsvinsten om alla följande villkor uppfylls:

- > du säljer minst tio procent av företagets aktier eller bolagsandelar
- > du har ägt aktierna eller andelarna i minst tio år
- > efterträdaren är ditt barn, barnbarn, syskon, halvsyskon, partners barn eller adoptiv- eller fosterbarn ensamt eller någon av dessa och partnern tillsammans.

Om det finns fler än en överlåtare, skall var och en sälja minst tio procent av aktierna eller andelarna för att överlåtelsen inte ska medföra skatt på försäljningsvinsten. För befrielse från skatt räcker det alltså inte att överlåtarna sammanlagt säljer tio procent av företagets aktier eller andelar.

Då du ger aktier som gåva åt nära släktingar behöver du inte betala skatt för överlåtelsen.

Vid köp av gåvokaraktär genomförs företagets generationsskifte som aktieköp där köpesumman på vissa villkor understiger aktiernas gängse värde. Köp av gåvokaraktär är ett bra alternativ då du vill ha ersättning för aktierna som överläts. Köp av gåvokaraktär kan också vara en bra lösning då alla arvingar inte fortsätter med företagsverksamheten och då man inte vill gynna en arvinge på de andras bekostnad. För överlåtaren av affärsverksamheten kan överlåtelsevinsten för aktierna enligt ovan vara skattefri inkomst.

Köpet kan även genomföras till underpris där köpesumman ska utgöra minst 50 % av aktiernas eller andelarnas gängse värde. För att gåvoskatt inte ska tas ut på köpet ska även de andra villkoren för lättnader avseende generationsskiften uppfyllas. Vid aktieköp betalar köparen överlåtelseskatt på köpesumman.

Överför din kompetens och stöd efterträdaren

Stöd den nya företagaren under den första tiden. Överför din kompetens, din tysta kunskap och ditt nätverk på ett metodiskt sätt. Förbered dig samtidigt på att stiga åt sidan och ge plats åt din efterträdare.

Ofta är det bra att vara parallellt verksam i företaget tillsammans med efterträdaren en tid. Samt ge ut alla nödvändig information och hjälp din efterträdare att bekanta sig med företagets verksamhet och ledning.

Förbered dig på överlåtandet. Ge efterträdaren ansvar och makt. Ge bolaget och personalen möjlighet att anpassa sig till den nya situationen.

Du och efterträdaren kan vara av olika åsikt i vissa frågor. Sök efter en lämplig förändringstakt – inte för stora förändringar på en gång men det finns heller ingen orsak att stanna kvar i det förflutna.

Stöd din efterträdare i alla situationer, även inför personalen och kunderna.

Ett lyckat generationsskifte förutsätter öppen diskussion, att förberedelserna inleds i tid och en rollfördelning mellan överlåtaren och efterträdaren som stöder företagets framtid.

“ Ger din pensionsförsäkring dig tillräckligt med inkomster? ”

Släpp taget och njut av friheten

Förbered dig i god tid för ett nytt liv efter företagandet och generationsskiftet.

Kontrollera din egen inkomst och kommande pension redan i början av generationsskiftesprocessen. Du kan få tilläggsinkomster genom att lämna en del av företaget i din egen ägo och genom att lyfta dividend. Om du ger företaget som gåva kan du fortsätta som arbetstagare. Eller kanske du alltid vid behov hjälper den nya företagaren?

I och med generationsskiftet inleds ett nytt kapitel i ditt liv. Om företagandet har fyllt ditt liv kan det vara smärtsamt och vemodigt att överlåta företaget. Försök att släppa taget och rikta din energi på annan verksamhet, till exempel på hobbyn eller barnbarnen. Nu har du tid att njuta, kanske du tar en välförtjänt semester?

Mentor åt en annan företagare?

Du kan hjälpa andra företag att utvecklas genom att bli företagsmentor. Utnyttja din värdefulla erfarenhet och överför din kunskap till andra företagare, samfund, kommuner och andra aktörer.

Ytterligare uppgifter om företagsmentorverksamheten får du från din regionala företagareförening.

